

UCHWAŁA

Dnia 12 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Duś

Protokolant starszy sekretarz sądowy Łukasz Kaczmarek

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 12 sierpnia 2021 r. wniosku adwokata M. K., pełnomocnika wnioskodawcy A.G. o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w M. M. Ł. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

działając na podstawie art. 80 § 2c, § 2e; art. 110 § 2a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2072; dalej: p.u.s.p.)

uchwalił:

I. powyższego wniosku nie uwzględnić,

II. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pismem opatrzonym datą 05 marca 2021 r. A. G. złożył do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) wniosek w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w M. M.Ł., za czyny polegające na tym, że: „w oświadczeniu pisemnym będącym odpowiedzią na pozew o naruszenie dóbr osobistych z dnia 23.06.2019 r. do sprawy w Sądzie Okręgowym w S. pod sygnaturą I C (...), podpisanym wg. oświadczenia przez nią osobiście i złożonym przez nią do powyższych akt w Sądzie Okręgowym w S. zarzuciła mi, że uprowadziłem syna czyli o czyn którego nie popełniłem przez co pomówiła mnie o takie postępowanie i właściwości, które poniżają

mnie w opinii publicznej i narażają mnie na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przeze mnie działalności gospodarczej oraz znieważyła mnie poprzez nazwanie mnie de facto przestępcą w sposób publiczny z zamiarem aby zniewaga ta do mnie dotarła, tj. o czyn określony w art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.” (k. 2 - 6). W związku z powyższym A. G. wniósł o: podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, zawieszenie wymienionego sędziego w czynnościach służbowych i obniżenia mu wynagrodzenia o 25% oraz obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania (k. 3).

Przedmiotowy wniosek, zgodnie z właściwością wpłynął do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej w dniu 22 marca 2021 r. (k. 13). Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z dnia 23 marca 2021 r. wnioskodawca został wezwany do uzupełnienia braków wynikających z dyspozycji art. 80 § 2a p.u.s.p., tj. poprzez sporządzenie i podpisanie wniosku przez adwokata albo radcę prawnego będącego pełnomocnikiem (k. 15). W wyniku powyższego, A. G. zażądał wyznaczenia pełnomocnika z urzędu, motywując to faktem, że nie jest w stanie ponieść kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny (k. 16 – 17). Prezes Sądu Najwyższego, kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej, Zarządzeniem z dnia 16 kwietnia 2021 r., na podstawie art. 78 § 1a k.p.k. w zw. z art. 88 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p. wyznaczył dla wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata M. K. „(...) w celu ewentualnego sporządzenia i podpisania wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w M. – M. Ł., albo poinformowania o niestwierdzeniu podstaw do sporządzenia przedmiotowego wniosku (...)” (k. 20).

W dniu 1 lipca 2021 r. do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wpłynął sporządzony i podpisany przez pełnomocnika wnioskodawcy - adw. M. K. wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w M. M.Ł. wraz załącznikami (k. 29 – 40), w związku z prawdopodobieństwem dopuszczenia się przez nią przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na szkodę A. G., który wymienionej zarzuca, że: „w oświadczeniu pisemnym będącym odpowiedzią na pozew o naruszenie dóbr osobistych z

dnia 23.06.2019 r. do sprawy w Sądzie Okręgowym w S. pod sygnaturą I C (...), podpisanym wg. oświadczenia przez nią osobiście i złożonym przez nią do powyższych akt w Sądzie Okręgowym w S. zarzuciła mu, że uprowadził syna czyli o czyn którego nie popełnił przez co pomówiła go o takie postępowanie i właściwości, które poniżają go w opinii publicznej i narażają go na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz znieważyła go poprzez nazwanie go de facto przestępcą w sposób publiczny z zamiarem, aby zniewaga ta do niego dotarła.” (k. 29).

Ponadto adw. M. K. wniósł o:

1. nieobciążanie A. G. kosztami postępowania,
2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów:
 - kopii aktu oskarżenia załączonej do sprawy na okoliczność faktu wniesienia prywatnego aktu oskarżenia przeciwko M. Ł. przez A. G.,
 - kopii odpowiedzi na pozew sporządzonej przez M. Ł. na okoliczność faktu stwierdzenia przez nią w piśmie, że A. G. uprowadził/porwał dziecko,
3. zwrócenie się do Sądu Rejonowego w C. II Wydział Karny o przesłanie akt postępowania prowadzonego pod sygn. II K (...) i dopuszczenie dowodu ze znajdującego się w przedmiotowych aktach oryginału oskarżenia wniesionego przez A. G.,
4. zwrócenie się do Sądu Okręgowego w S. I Wydział Cywilny o przesłanie akt postępowania prowadzonego pod sygn. I C (...) i dopuszczenie dowodu ze znajdującego się w przedmiotowych aktach oryginału odpowiedzi na pozew, sporządzonego przez pozwaną w tej sprawie M. Ł.,
5. zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż nie zostały one uiszczone w całości ani w części (k. 29 – 30).

Do przedmiotowego wniosku załączono: kserokopię prywatnego aktu oskarżenia (k. 32 – 37), kserokopię odpowiedzi na pozew pozwanej M. Ł. do sprawy prowadzonej przez Sąd Okręgowy w S. pod sygn. akt I C (...) (k. 38 – 40) oraz dwa odpisy wniosku.

Sąd, uznał za zasadne wnioski z pkt 3 i 4, tym samym zwrócił się do Sądu Rejonowego w C. i Sądu Okręgowego w S. o nadesłanie akt spraw o sygn. II K (...) oraz I C (...) (k. 50 – 52) celem ujawnienia ich w niniejszym postępowaniu. W dniu 19 lipca 2021 r. Kierownik Sekretariatu I Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego w S. za pośrednictwem poczty elektronicznej poinformował Sąd Najwyższy Izbę Dyscyplinarną o tym, że aktami sprawy oznaczonej sygn. I C (...) obecnie dysponuje Sąd Apelacyjny w (...), z uwagi na rozpoznawanie apelacji wniesionej w przedmiotowej sprawie (k. 54 – 55). Tym samym Sąd, zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w (...) o przesłanie ww. akt postępowania celem ich ujawnienia w postępowaniu (k. 57).

W oparciu o treść wniosku pełnomocnika wnioskodawcy z dnia 29 czerwca 2021 r., załączone do niego dowody, a także ujawnione na posiedzeniu akta postępowania o sygn. II K (...) prowadzonego przed Sądem Rejonowym w C. II Wydział Karny oraz akta postępowania o sygn. I C (...) prowadzonego uprzednio przed Sądem Okręgowym w S. I Wydział Cywilny, **Sąd Najwyższy uznał za uprawdopodobniony następujący stan faktyczny.**

M. Ł. jest sędzią Sądu Rejonowego w M. (k. 29).

W myśl twierdzeń zawartych we wniosku, do sprawy z powództwa A. G., prowadzonej pod sygn. akt I C (...) przed Sądem Okręgowym w S., mającej za przedmiot rozpoznanie pozwu z dnia 23 czerwca 2019 r. o naruszenie dóbr osobistych powoda, sędzia M. Ł. jako strona pozwana, złożyła w Sądzie Okręgowym w S. I Wydział Cywilny odpowiedź na pozew (k. 30), w której odnosząc się do osoby powoda znieważała go i pomówiła go o takie postępowanie i właściwości, które poniżały go w opinii publicznej i narażały go na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Czynów tych sędzia M. Ł. miała się dopuścić poprzez sformułowanie w przedmiotowej odpowiedzi na pozew względem powoda następujących określeń: „(...) po porwaniu dziecka przez ojca (...)” (k. 39), „Na potrzeby przedmiotowego postępowania

należy wskazać, że z przebiegu spraw powoda na tym ich etapie wynika, że Pan A. G. uprowadził syna (...)." (k. 40), „(...) a gdy uprowadził dziecko (...)" (k. 40)

Sąd w oparciu o dowody zawarte w aktach postępowania Sądu Okręgowego w S., sygn. akt I C (...), ustalił, że w dniu 24 czerwca 2019 r. do Sądu Okręgowego w S. wpłynął pozew o ochronę dóbr osobistych skierowany przez powoda A.G. przeciwko pozwanej M. Ł. (akta sprawy sygn. I C (...) k. 3 – 8). Na kartach 27 – 28 akt przedmiotowego postępowania znajduje się oświadczenie pozwanej M. Ł., które w swojej treści zawiera wyżej przywołane wyrażenia w stosunku do osoby powoda. Po rozpoznaniu sprawy w dniu 08 października 2020 r. na rozprawie, w dniu 22 października 2020 r. przez Sąd Okręgowy w S. został wydany wyrok, sygn. akt I C (...), którym oddalono powództwo A. G. (akta sprawy sygn. I C (...) k. 76v, 103 – 104, 144 – 151, 185 - 200). Na skutek wniesionej przez powoda apelacji (akta sprawy sygn. I C (...) k. 224 - 236) obecnie sprawa jest rozpoznawana przez Sąd Apelacyjny w (...) pod sygn. I ACa (...).

W konsekwencji otrzymania przez A.G. przedmiotowej odpowiedzi na pozew w dniu 19 grudnia 2019 r. zawierającej w ocenie wnioskodawcy treści pomawiające i znieważające jego osobę (k. 6), wniósł on przeciwko sędziemu M.Ł. prywatny akt oskarżenia datowany na dzień 28 lutego 2020 r., w którym zarzucił, że w oświadczeniu pisemnym będącym odpowiedzią na pozew o naruszenie dóbr osobistych z dnia 23.06.2019 r. do sprawy w Sądzie Okręgowym w S. pod sygn. I C (...), podpisanym wg. oświadczenia przez sędziego Sądu Rejonowego w M. M.Ł. osobiście i złożonym przez nią do powyższych akt w Sądzie Okręgowym w S. zarzucała mu, że uprowadził syna, czyli o czyn, którego nie popełnił przez co pomówiła go o takie postępowanie i właściwości, które poniżają go w opinii publicznej i narażają go na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz znieważała go poprzez nazwanie go de facto przestępcą w sposób publiczny z zamiarem, aby zniewaga ta do niego dotarła, tj. o czyn określony w art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (k. 32 - 37). Przedmiotowy prywatny akt oskarżenia pierwotnie był rozpoznawany pod sygn. akt II K (...) przez Sąd Rejonowy w M. II Wydział Karny, a następnie po przekazaniu sprawy, pod sygn. akt II K (...) przez Sąd Rejonowy w C. (k. 30).

Uznane za ujawnione na posiedzeniu akta postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy w C. (sygn. akt II K (...)), wykazały, że Sąd Rejonowy w M. w dniu 2 marca 2020 r. przyjął do rozpoznania prywatny akt oskarżenia wniesiony przez A.G. przeciwko sędziemu M.Ł. (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 1). Wnioski z żądaniem wyłączenia od rozpoznania powyższej sprawy złożyli wszyscy sędziowie orzekający w wymienionym sądzie (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 21). Postanowieniem Sądu Okręgowego w S. z dnia 14 maja 2020 r., sygn. akt IV Ko (...) - żądania o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego w M. zostały uwzględnione, a sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w C. (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 27v). Termin posiedzenia w przedmiocie umorzenia postępowania został wyznaczony przez sędziego sprawozdawcę na dzień 29 marca 2021 r. (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 36). Z uwagi na zawarty w piśmie A.G. z dnia 27 marca 2021 r. wniosek o wyłączenie sędziego rozpoznającego sprawę (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 45 – 48), posiedzenie odroczono bez wyznaczenia nowego terminu (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 49). Postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt II K (...) wniosku A.G. nie uwzględniono (akta sprawy o sygn. II K (...) k. 55v). Obecnie sprawa oczekuje na dalszy bieg.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Immunitet sędziowski zaliczany jest do immunitetów formalnych. Nie wyłącza on odpowiedzialności karnej czy też karalności za czyn popełniony, ale wprowadza zakaz pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osób nim chronionych, bez uprzedniego uzyskania przez oskarżyciela zgody uprawnionego organu.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, który Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni aprobuje: „immunitet sędziowski nie powoduje wyłączenia odpowiedzialności, czy też karalności za popełniony czyn, a jedynie wprowadza zakaz pociągnięcia osoby posiadającej taki immunitet do odpowiedzialności karnej przed sądem, chyba że oskarżyciel uzyska na to zgodę uprawnionego organu. Ochronne oddziaływanie immunitetu powoduje, że dopóki

nie zostanie on uchylony prawomocną uchwałą sądu dyscyplinarnego, niedopuszczalne jest wszczęcie i dalsze prowadzenie postępowania przeciwko osobie, którą chroni. Jego uchylenie jest zatem warunkiem przejścia postępowania karnego dotyczącego sędziego z fazy *in rem* w fazę *in personam*” (Orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych, Warszawa 2017, uchwała z dnia 18 lipca 2016 r. sygn. SNO 29/16). Celem postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest ustalenie czy zgromadzony przez wnioskodawcę materiał dowodowy wskazuje na dostateczne podejrzenie, że sędzia w stosunku do którego oskarżyciel (wnioskodawca) skierował do sądu dyscyplinarnego wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej swoim zachowaniem (działaniem lub zaniechaniem), zrealizował znamiona przestępstwa opisanego we wniosku (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2003 r. sygn. SNO 29/03, LEX nr: 470220; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. SNO 3/06, LEX nr: 470201, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2016 r. sygn. SNO 28/16, LEX nr: 2080102).

Pod pojęciem „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa” należy rozumieć „sytuację, gdy zebrane w sprawie dowody wskazują w sposób dostateczny na to, że sędziemu można postawić zarzut popełnienia przestępstwa. Jest przy tym oczywiste, że nie wystarcza samo przypuszczenie, iż było tak, jak twierdzi się we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, ale nie jest też wymagane przekonanie o winie sędziego. Postępowanie o uchylenie immunitetu sędziowskiego poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, nie jest bowiem postępowaniem rozstrzygającym o jego odpowiedzialności karnej, a więc sąd dyscyplinarny nie musi mieć pewności, że przestępstwo zarzucane sędziemu we wniosku faktycznie zostało przez niego popełnione. Naturalnie poddaje on wniosek analizie nie tylko pod kątem realizacji znamion przedmiotowych i podmiotowych zarzucanych czynów, ale także musi odnieść się do nich w optyce m.in. stopnia społecznej szkodliwości. Jednak biorąc pod uwagę specyfikę postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej zarysowaną powyżej, uznać należy, że znikomy stopień społecznej szkodliwości zarzucanego

sędziemu czynu musi jawić się, jako oczywisty na podstawie dostępnego materiału dowodowego” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r. sygn. SNO 18/19, LEX nr: 2515772).

Rozpoznawany przez Sąd wniosek skierowany w niniejszej sprawie dotyczy czynu ściganego z oskarżenia prywatnego. W takich przypadkach rola sądu dyscyplinarnego sprowadza się do weryfikacji twierdzeń wskazanych we wniosku oraz dowodów załączonych przez wnioskodawcę, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach do przeprowadzenia innych dowodów w celu ustalenia czy w danym przypadku zachodzi dostatecznie uzasadnione w rozumieniu art. 80 § 2c p.u.s.p. podejrzenie popełnienia przez sędziego przestępstwa. Powzięcie takich ustaleń skutkujące zezwoleniem na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej warunkuje możliwość przedstawienia danemu sędziemu zarzutów w postępowaniu karnym, co daje podstawę do wszczęcia postępowania karnego przeciwko sędziemu. Sąd Najwyższy podkreśla, iż taki przebieg postępowania nie przesądza o rozstrzygnięciu sądu powszechnego. Sąd dyscyplinarny ma za zadanie rozważyć adekwatność przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego w odniesieniu do dyspozycji wynikającej z treści art. 80 § 2c p.u.s.p., a więc czy w sposób dostateczny uzasadnia on realizację znamion czynu, o którym mowa we wniosku.

Sąd Najwyższy jednocześnie zauważa, iż ocena zgromadzonego materiału dowodowego, nie powinna wykraczać ponad to, co konieczne do dostatecznego uzasadnienia podejrzenia przestępstwa. Oznacza to, iż w gestii sądu dyscyplinarnego nie leży powzięcie pełnego przekonania, że przypisywane sędziemu przestępstwo zostało rzeczywiście przez niego popełnione, a jedynie ustalenie czy wersja zdarzeń przedstawiona we wniosku jest na tyle prawdopodobna, iż w ocenie sądu dostatecznie uzasadnia popełnienie przez sędziego przestępstwa. W tym miejscu podkreślić należy, iż uchwała sądu dyscyplinarnego nie przesądza kwestii związanych z ewentualną winą prokuratora, którego dotyczy wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Ustalenie winy bowiem, należy wyłącznie do sądu powszechnego w postępowaniu karnym według reguł przewidzianych w Kodeksie postępowania karnego. Taka wykładnia unormowań związanych z kwestią rozpoznawania wniosku o zezwolenie

na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej przez sąd dyscyplinarny sprowadza się do konkluzji, iż sąd ten w istocie jest zobligowany do oceny wiarygodności przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego, natomiast kompleksowa i ostateczna ocena tego materiału dokonywana jest już w postępowaniu karnym sensu stricto (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2016 r., sygn. SNO 29/16, LEX nr: 2087128).

„Uchylenie immunitetu sędziowskiego stanowi ingerencję w jedną z podstawowych, niezbywalnych gwarancji niezawisłości sędziowskiej, dlatego uchwała w tym przedmiocie musi być podjęta ze szczególną rozważą, po szczegółowym przeanalizowaniu przedstawionych dowodów. Wniosek może być uwzględniony jedynie wówczas, gdy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa. Chodzi o podejrzenie w pełni uzasadnione, nienasuujące istotnych wątpliwości zarówno co do popełnienia czynu, jak i występowania innych okoliczności objętych przez ustawę ramami odpowiedzialności karnej (...) Obowiązkiem Sądu dyscyplinarnego jest zatem rzetelna ocena przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego i wyjaśnienie ewentualnych rozbieżności oraz wątpliwości w celu wykazania, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie przestępstwa.” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., sygn. akt SNO 84/09, LEX nr: 1289010).

W związku z powyższym, Sąd mając na celu wyjaśnienie ewentualnych rozbieżności oraz wątpliwości wystąpił o nadesłanie akt, a następnie zapoznał się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach postępowania o sygn. II K (...) prowadzonego przed Sądem Rejonowym w C. II Wydział Karny oraz aktach postępowania o sygn. I C (...) prowadzonego uprzednio przed Sądem Okręgowym w S. I Wydział Cywilny, o czym poinformował strony obecne na posiedzeniu. W ten sposób, ujawniając ww. akta postępowań również w oparciu o znajdujące się w nich dowody dokonał ustaleń stanu faktycznego i przyjął za podstawy rozstrzygnięcia.

Przechodząc do oceny zgromadzonego materiału dowodowego należy wskazać na charakter przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. i art. 216 § 1 k.k., gdyż prawidłowe rozstrzygnięcie niniejszej sprawy zależy od właściwego zrozumienia istoty czynu karalnego. W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2017 r., sygn. II KK

146/17 słusznie zauważono, że: „przedmiotem ochrony art. 212 § 1 i 2 k.k. jest cześć danej jednostki rozumiana jako jej dobre imię i uznanie należne w odbiorze innych ludzi”, Lex nr: 2397591). W doktrynie prawa karnego wyrażono pogląd, iż „przestępstwo zniesławienia zarówno w typie podstawowym, jak i kwalifikowanym ma charakter powszechny (...) penalizowane zachowanie sprawcy przestępstwa zniesławienia ujęte jest w bardzo syntetycznej formule normatywnej w postaci zwrotu pomawia. Powołany artykuł obecnego Kodeksu karnego nie zawiera bliższej charakterystyki, w szczególności nie wskazuje, chociażby w formie przykładowej, jakiego rodzaju czynności mogą być uznane za mające charakter pomawiający. Do ustalania w toku wykładni znaczenia normatywnego prezentowanego znamienia typu czynu zabronionego konieczne jest zatem odwołanie się do funkcjonującego w społeczeństwie systemu ocen. W rozumieniu słownikowym pomawiać oznacza bezpodstawnie zarzucić coś komuś, oskarżyć kogoś o coś” (W. Wróbel [red.], A. Zoll [red.] Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część II. Komentarz do art. 212-277d, Warszawa 2017, s. 31 - 32). „Zauważyć trzeba, że przepis art. 212 § 1 k.k. mówi nie o poniżeniu w ogóle, lecz o poniżeniu w opinii publicznej, co oznacza, że chodzi tu nie tyle o urazę osobistych uczuć osoby pokrzywdzonej, ale o to, jak osoba pomówiona będzie postrzegana przez szeroki, nieokreślony krąg osób. Karalne jest więc tylko takie pomówienie, które może prowadzić do upokorzenia danej osoby w opinii innych osób, spowodować, że inne osoby będą uważać pokrzywdzonego za osobę poniżoną (...) W konsekwencji, jeżeli pomówienie wywołuje wyłącznie skutki w sferze osobistej danej osoby i nie wystawia na szwank jej publicznej reputacji, wówczas nie można mówić o odpowiedzialności karnej z art. 212 § 1 k.k.” (wyrok Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. II K 270/16, LEX nr: 2479317).

Ponadto, zarzucane sędzi M.Ł. „przestępstwo zniewagi z art. 216 k.k. obejmuje takie zachowanie, które narusza godność osoby znieważonej. Przedmiotem ochrony jest cześć wewnętrzna (podmiotowa). O tym czy dane zachowanie miało charakter znieważający, decydują dominujące w społeczeństwie oceny i normy obyczajowe, a nie subiektywne przekonanie osoby rzekomo znieważonej (...) Zniewagę zatem stanowią wypowiedzi godzące w godność danej osoby, obelżywe lub ośmieszające, niedające się zracjonalizować, które w konsekwencji godzi w poczucie własnej wartości osoby znieważonej (wyrok SA w

Warszawie z 26 lutego 2018 r., VI ACa 1576/16, LEX nr 2578915)” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt II DO 96/20, LEX nr: 3077121).

Bez wątpienia rozważania w przedmiotowej sprawie należało zogniskować wokół realizacji znamion występku z art. 212 § 1 k.k. i 216 § 1 k.k. poprzez ewentualne stwierdzenie pomawiającego lub znieważającego charakteru treści sformułowań wyrażonych w odpowiedzi na pozew złożonej przez sędzię M. Ł. do sprawy prowadzonej pod sygn. akt I C (...). „Należy (...) mieć na uwadze, że nie każda treść - nawet w sposób oczywisty uderzająca w dobra osobiste innej osoby - zawarta w piśmie procesowym (pozwie, odpowiedzi na pozew czy każdym innym podobnym piśmie procesowym wyrażającym określone stanowisko strony kierowane do sądu lub organu) będzie wyczerpywać znamiona przestępstwa z art. 212 k.k. (...) Granice odpowiedzialności karnej wyznacza w tym wypadku to, czy autor takiego pisma czyni to wyłącznie w uzasadnieniu lub w obronie swoich praw czy też celowo pomawia stronę przeciwną. Sąd Najwyższy - jako jedną z granic - wielokrotnie wskazywał także na to, aby działanie sprawcy składającego określone stanowisko w postępowaniu zmierzało do obrony własnego interesu w sprawie, a zarzut postawiony winien być we właściwej formie i nie zmierzał wyłącznie do poniżenia osoby, której został postawiony” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2021 r., sygn. akt IV KK 557/20, LEX nr: 3124987).

Nie sposób jest uznać za bezprawne zachowanie sędzi M. Ł. w kontekście znamion z art. 212 § 1 k.k., która w piśmie procesowym przedstawiła stanowisko w sprawie bezpośrednio jej dotyczącej, realizując tym samym swoje uprawnienia procesowe. Analiza treści przedmiotowej odpowiedzi na pozew prowadzi Sąd do przekonania, iż ma ona charakter kompleksowej relacji ze spraw, w których uczestnikiem był wnioskodawca, natomiast sędzia M. Ł. była w nich członkiem składu orzekającego oraz innych spraw, które były przedmiotowo i podmiotowo powiązane z ww. sprawami. Kontekst określeń użytych w odpowiedzi na pozew wskazuje, że wymieniona sędzia działał zgodnie ze stanem swojej wiedzy i zmierzał do obrony własnego interesu w sprawie, nie mając przy tym na celu pomówienia A.G. Kolejną kwestią w kontekście ewentualnego uzasadnionego podejrzenia wyczerpania znamion z art. 212 § 1 k.k. przez sędziego objętego

wnioskiem jest fakt, że cytowane wyżej treści zostały wyrażone wyłącznie w piśmie procesowym, co zresztą wskazuje sam wnioskodawca. Powyższe prowadzi do wniosku, że nie mogło zostać zrealizowane znamię poniżenia wnioskodawcy w opinii publicznej lub narażenia go na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, gdyż znajdująca się w aktach postępowania odpowiedź na pozew sędziego M. Ł. nie była pismem procesowym dostępnym dla osób postronnych, co wykluczało realne niebezpieczeństwo narażenia na poniżenie A.G. poprzez jego pomówienie, a tym samym pogorszenia w odbiorze społecznym (opinii publicznej) ukształtowanej co do osoby wymienionego opinii i utratę uznania w odbiorze innych ludzi potrzebnego dla prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Podsumowując, opisywane zdarzenie miało miejsce w sferze pomiędzy osobą potencjalnie pomawianą i pomawiającą, a zatem nie w obecności lub piśmie adresowanym do szerszego grona osób, co wyklucza możliwość przypisania sędziemu M.Ł. dostatecznie uzasadnionego podejrzenia realizacji znamion zarzucanego jej występku z art. 212 § 1 k.k.

Nie inaczej należało odnieść się do objętego przedmiotowym wnioskiem przestępstwa znieważenia, gdyż w załączonej do wniosku odpowiedzi na pozew sporządzonej przez wymienionego sędziego trudno było doszukać się wypowiedzi, które na podstawie przyjętych standardów społecznego i kulturowego postępowania stanowiłyby wyraz pogardy, godziłyby w godność A.G., byłyby obelżywe lub ośmieszające czy uwłaczające czci wnioskodawcy. Wobec tego brak było podstaw do zakwalifikowania zachowania sędzi M. Ł. jako takie, które w sposób dostateczny uzasadniałoby podejrzenie popełnienia występu stypizowanego w art. 216 § 1 k.k.

Z tych też powodów Sąd Najwyższy stwierdził, że wniosek adwokata M.K., będącego pełnomocnikiem wnioskodawcy A.G. o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w M. M.Ł. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. nie był zasadny i jako taki nie mógł zostać uwzględniony, tym samym uchwalono jak w sentencji, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.